

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental) แบบ Pretest – Posttest control group design คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้กรณีศึกษา

กลุ่มที่ 2 กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังได้รับการสอนพยาบาลโดยใช้กรณีศึกษาที่เน้นจริยธรรม และการดูแลด้านจิตวิญญาณ

2. เปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ของนักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนการพยาบาลโดยใช้กรณีศึกษา กับนักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของนักศึกษาพยาบาลภายหลังได้รับสอนการพยาบาลโดยใช้กรณีศึกษา สูงกว่า ก่อนได้รับการสอน

2. ความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนการพยาบาลโดยใช้กรณีศึกษาสูงกว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปี 2 วิทยาลัยพยาบาลในสถาบันพระบรมราชชนก ที่ผ่านการเรียนวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ และกำลังฝึกประสบการณ์การพยาบาลผู้ใหญ่ในหอผู้ป่วยอายุรกรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ด้วยเหตุผลของความพร้อมและช่วงเวลาของการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา และความร่วมมือของวิทยาลัยในการวิจัย การวิจัยนี้ใช้ นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมหญิงและชาย กลุ่มละ 2 สัปดาห์ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 18 คน และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย

1. แผนการสอนการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยใช้กรณีศึกษา จำนวน 3 แผน สร้างโดยผู้วิจัย วัตถุประสงค์และแนวคิดหลักโดยขอบเขตของแผนการสอนคือ การดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่เน้นทั้งการดูแลด้านร่างกาย จิตสังคม และจิตวิญญาณ การสอนในแต่ละครั้งใช้เวลา 2 วันต่อสัปดาห์ วันละ 1 ชั่วโมง กิจกรรมการสอนประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ ชี้นำเสนอกรณี ชี้แจงการวิเคราะห์กรณี ชี้นำสรุปความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์วิจารณ์ ชี้นำค้นหาแนวทางการนำความรู้ไปใช้ ชี้นำลงมือปฏิบัติ ชี้นำสรุปการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ประเด็นอภิปรายในแต่ละกรณี คำถามที่ใช้ในการวิเคราะห์วิจารณ์กรณีศึกษา การประเมินผล มีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และด้านจริยธรรมทางการพยาบาล ตรวจสอบความเหมาะสมของโครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมการสอนความเหมาะสมของเวลา

2. กรณีศึกษาแบบเขียน 1 เรื่องและแบบเทปวีดิทัศน์ 2 เรื่อง ได้แก่ กรณีเรื่อง "ทำอย่างไรดี " กรณีเรื่อง "วัยทอง" กรณีเรื่อง "นางตา" สร้างโดยผู้วิจัยมีการศึกษาแนวคิดการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้าย กำหนดประเด็นปัญหา และเนื้อเรื่องของกรณีศึกษา จากการรวบรวมปัญหาจากเอกสารตำราทางการพยาบาลสัมภาษณ์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้าย พร้อมทั้งกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนของกรณีศึกษา ผู้วิจัยนำเนื้อหากรณีศึกษาและสคริปต์กรณีศึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ภาษา พฤติกรรมที่นำเสนอ และกำหนดบุคคลในสถานการณ์ ถ่ายวีดิทัศน์โดยถ่ายทำที่โรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี หลังจากนั้นนำวีดิทัศน์ที่สร้างขึ้นไปตัดต่อ และนำให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานด้านโสตทัศนูปกรณ์ 1 ท่าน ทำงานด้านโสตทัศนูปกรณ์ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขหลังจากนั้น นำวีดิทัศน์มาปรับปรุงอีกครั้ง

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย จำนวน 15 ข้อ เป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์สร้างโดยผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลและทางการสร้างเครื่องมือ 6 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและตามโครงสร้าง ได้ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนจริยธรรม และด้านการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 11 ท่าน ทำการตอบแบบสอบถามเพื่อนำคำตอบมาสร้างเป็นโมเดลคำตอบ และเวลาที่เหมาะสมในการทำ หลังจากนั้น ผู้วิจัยรวบรวมคำตอบทั้งหมดและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาประชุมเพื่อสร้างโมเดลคำตอบ กำหนดเวลาที่เหมาะสม และกำหนดน้ำหนักคะแนน นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ จำนวน 39 คน เพื่อศึกษาการบริหารเครื่องมือ และตรวจสอบความเที่ยงโดยการหาค่าความสอดคล้องภายในตามสูตรหาสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ได้เท่ากับ 0.71

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง โดยแบ่งได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการทดลอง ประสานงานกับวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี เพื่อวางแผนการสอน กำหนดระยะเวลาสอน เลือกกลุ่มตัวอย่าง ทำความรู้จักและสร้างสัมพันธภาพกับนักศึกษา และชี้แจงรายละเอียดการทดลอง พร้อมกำหนดการทดลองใช้ระยะเวลาการดำเนินการ 4 สัปดาห์ แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 2 สัปดาห์สอนแบบปกติและกลุ่มทดลอง 2 สัปดาห์สอนแบบกรณีศึกษา ตลอดระยะเวลา 2 สัปดาห์ปฏิบัติ

2. ขั้นเตรียมความพร้อมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบสอบถามความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายก่อนการขึ้นฝึกปฏิบัติที่หอผู้ป่วยอายุรกรรมชายและหญิง กำหนดวันเวลาที่สอนและมอบหมายให้นักศึกษาอ่านหนังสือเกี่ยวกับบทเรียนที่จะสอนล่วงหน้า

3. การทดลอง โดยสอนในกลุ่มควบคุม 2 สัปดาห์ กลุ่มทดลอง 2 สัปดาห์

กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ การดำเนินการสอน 2 สัปดาห์ เช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง ในแต่ละสัปดาห์ดำเนินการสอนตามแผนการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์เกี่ยวกับโรคของผู้ป่วย

กลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้กรณีศึกษา มีผู้วิจัยดำเนินการสอน 2 สัปดาห์ ในแต่ละสัปดาห์สอนการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่เน้นจริยธรรม และการดูแลด้านจิตวิญญาณจำนวน 2 ครั้ง โดยใช้เทปวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นสื่อการสอน ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ดำเนินการสอนตามแผนพร้อมทั้งเยี่ยมนิเทศการให้การพยาบาลบนหอผู้ป่วยโดยมีกิจกรรมในการสอนประกอบด้วย ชี้นำเสนอกรณีศึกษาด้วยวีดิทัศน์ ใช้เวลา 10 นาที โดยครั้งที่ 1 ใช้วีดิทัศน์กรณีศึกษาเรื่อง "แล้วจะทำอย่างไร" ครั้งที่ 2 ใช้กรณีศึกษาแบบเขียนเรื่อง "นางตา" และครั้งที่ 3 ใช้วีดิทัศน์กรณีศึกษาเรื่อง "วัยทอง" เมื่อผู้เรียนศึกษากรณีจะเข้าสู่ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์กรณีศึกษา เพื่อสรุปความรู้ที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการนำความรู้ไปใช้จริง หลังจากนั้น ผู้วิจัยมอบหมายให้นำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติ มีการติดตามนิเทศเยี่ยมเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มย่อย และดำเนินการสรุปความรู้ที่นำไปใช้ในสถานการณ์จริงเปรียบเทียบกับความรู้ที่ได้รับจากการเรียน

เมื่อสิ้นสุดการสอนในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแล้ว ผู้วิจัยทดสอบความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในวันสุดท้ายของการฝึกปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

คะแนนความสามารถของนักศึกษาพยาบาลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS⁺ PC นำที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดำเนินการตาม ดังนี้

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ใช้ทดสอบด้วยสถิติ Dependent t-test
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของนักศึกษาพยาบาล หลังทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้ทดสอบด้วยสถิติ Independent t-test.

สรุปผลการวิจัย

1. คะแนนความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง ($\bar{X} = 34.94$) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 22.94$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อ

พิจารณาตามความสามารถในการตัดสินใจตามขั้นตอน ในกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง มีคะแนนความสามารถสูงกว่าก่อนทดลองทุกขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คะแนนความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย เมื่อพิจารณาตามประเด็นจริยธรรม ในกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง มีคะแนนความสามารถสูงกว่าก่อนทดลองทุกขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในกลุ่มควบคุม คะแนนความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของหลังการทดลอง ($\bar{X} = 30.69$) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 26.19$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.คะแนนความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายของนักศึกษา หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 34.94$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 30.69$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกความสามารถในการตัดสินใจตามขั้นตอนการตัดสินใจ ในกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกขั้นตอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ตามประเด็นจริยธรรมโดยรวม ในช่วงหลังทดลองของกลุ่มทดลอง มีคะแนนความสามารถสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากคะแนนความสามารถในการตัดสินใจดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่ากรณีศึกษาเพิ่มความสามารในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายในกลุ่มทดลองได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการสอนการพยาบาลของโดยใช้กรณีศึกษา ต่อความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ของนักศึกษาพยาบาล มีผลการวิจัยที่สำคัญและอภิปรายได้ดังนี้

1.ความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้ายหลังทดลองในกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง แสดงว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษามีผลต่อการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจได้ เนื่องจาก การสอน

โดยใช้กรณีศึกษาเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองมีเนื้อหาของการสอนที่เตรียมจากสถานการณ์จริง เห็นกระบวนการตัดสินใจ พฤติกรรมการดูแลของบุคคลในสถานการณ์ที่สะท้อนค่านิยมของบุคคลที่มีการตัดสินใจ พร้อมทั้งระบุวิถีวิเคราะห์วิจารณ์ประเด็นสำคัญด้วยคำถามจากกรณี ซึ่งเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเป็นประจำต้องอาศัยการตัดสินใจอยู่เสมอ จึงทำให้ครอบคลุมทั้งจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณที่เหมาะสมมีการนำเสนอสร้างความสนใจของผู้เรียน

กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียน เปิดโอกาสวิเคราะห์วิจารณ์เป็นรายบุคคลและรายกลุ่มย่อย ได้แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อเพื่อน ในประเด็นการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมด้วยคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลและวิธีการตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไปจนถึงผลลัพธ์ของการตัดสินใจจากข้อมูลที่ปรากฏ ในกรณีกระตุ้นให้ผู้เรียนมีการคิดที่หลากหลาย ได้ตรวจสอบค่านิยม ความเชื่อพื้นฐานของตนเองและผู้อื่น เมื่อนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริงจะทำให้ผู้เรียนได้ผสมผสานความรู้ และได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ การแก้ปัญหา (จินตนา ญนิพันธุ์, 2536: 52; อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย, 2537: 37) และรู้สึกมั่นใจต่อการปฏิบัติพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายเพิ่มขึ้น

2. คะแนนความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ในประเด็นจริยธรรมโดยรวมในกลุ่มทดลอง ช่วงเวลาหลังการทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงว่า กรณีศึกษามีการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะสุดท้าย ซึ่งการตัดสินใจผู้ป่วยระยะสุดท้ายมีความสลับซับซ้อนค่อนข้างกำกวม (Paier & Miller, 1991: 28) ต้องคำนึงถึงประเด็นจริยธรรมที่สำคัญ เช่น การบอกความจริง การรักษาความลับ การให้ข้อมูลเพื่อยินยอมให้การรักษา เป็นต้น โดยใช้กรณีศึกษาในรูปวิดีโอที่มีเนื้อหาเป็นประเด็นปัญหาจริยธรรมการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้าย ที่เกิดขึ้นจริงและเป็นประจำ ผู้เรียนจะเห็นสภาพการณ์จริง เหตุผลความเชื่อ ค่านิยมทางด้านจริยธรรมของบุคคลในสถานการณ์ในการตัดสินใจเกิดการกระตุ้นในภาพทางจริยธรรมของนักศึกษา (พรทิพย์ บุญพวง, 2538: 14)

การกระตุ้นผู้เรียนด้วยคำถามที่กระตุ้นความคิด ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมของนักศึกษา สามารถสร้างแรงจูงใจและกำหนดแนวทางการเลือกตัดสินใจได้ (Fry, 1994) จะเกิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ อภิปราย ทำให้ผู้เรียนเปิดเผยค่านิยมที่แตกต่างไป พร้อมกับผู้สอนติดตามส่งเสริมให้ผู้เรียนนำแผนที่วางไว้ไปปฏิบัติ ชี้แนะแนวทาง มีการเปรียบเทียบประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการเน้นถึงประเด็นจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการให้การดูแลผู้ป่วยแต่ละราย และการตัดสินใจด้วยการใช้ประสบการณ์ทางคลินิกเท่าที่เคยมีมาก่อน (Callahan, 1980 cite in Quinn, 1990)

ช่วยเสริมให้นักศึกษาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางศีลธรรมพื้นฐานของวิชาชีพกับการตัดสินใจประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pederson, Duckett and Maruyama (1990) ที่อธิบายว่าวิธีการสอนของการศึกษาแบบการโต้เถียงอย่างมีโครงสร้างในการสอนการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย จะช่วยนักศึกษาได้เรียนรู้เนื้อหา ทักษะจำเป็นต่อการจัดการกับสถานการณ์ทางจริยธรรมที่ยุ่งยาก

ดังนั้นควรมีการนำกรณีศึกษาการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จริง และควรใช้กรณีศึกษาที่มีการเน้นประเด็นจริยธรรมที่สำคัญ และต้องเผชิญขณะฝึกปฏิบัติ ซึ่งนักศึกษาพยาบาลเสนอแนะว่าเป็นประเด็นจริยธรรมที่ต้องเผชิญจริงเช่นประเด็นการให้ข้อมูลเพื่อการรักษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกลำบากใจต่อการให้ข้อมูล ซึ่งตรงกับงานวิจัยเชิงคุณภาพของ Beck(1997: 411) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสที่จะใช้คำพูดปลอบโยนที่เหมาะสมบ่อยครั้ง จึงทำให้รู้สึกคับข้องใจต่อการพูดของตนเอง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผู้ป่วยต้องการคำพูดที่ให้อำนาจใจก็ตาม จากการศึกษาทดลองครั้งนี้ มีนักศึกษาบางส่วนที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่ไม่รู้สึกตัว ไม่สามารถโต้ตอบได้ ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการพูดกับผู้ป่วย เมื่อเรียนจากกรณีศึกษาในประเด็นจริยธรรมทำให้เข้าใจมากขึ้นเกิดความมั่นใจที่จะปฏิบัติการพยาบาลมากขึ้นด้วย จึงควรมีการสอนการพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณในทุกแขนงวิชาเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์

จากการศึกษาของ Jamison (1996) พบว่า กรณีศึกษาช่วยพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาลของผู้ป่วยของนักศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการรวบรวมข้อมูลมากขึ้นจากกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปราย ในผลการทดลองครั้งนี้มีสิ่งที่น่าสนใจคือ ขณะที่นักศึกษาพยาบาลมีระดับคะแนนของขั้นพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจสูงแต่พบว่าขั้นการรวบรวมข้อมูลมีค่าอยู่ในระดับที่ต่ำ จากตารางที่ 8 ซึ่งขั้นการรวบรวมข้อมูลมีความสำคัญมากมีความสำคัญมาก มีผลต่อการตัดสินใจในการพยาบาล (Ellis, 1997: 331) และต้องใช้หลักจริยธรรมเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจด้วย โดยเฉพาะในผู้ป่วยระยะสุดท้ายต้องคำนึงถึงหลักจริยธรรม จากข้อมูลสามารถอธิบายได้ นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการรวบรวมข้อมูลน้อย อาจเป็นผลจากนักศึกษาขาดความตระหนักในตนเอง ซึ่งตรงกับการพัฒนาจริยธรรม เมื่อบุคคลขาดความตระหนักในตนเองแล้ว ความกระจ่างการเข้าใจในค่านิยม ความเชื่อทางจริยธรรม ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม หรือการพัฒนาจริยธรรมจะน้อยลงด้วย (theory of reasoned action: Ajzen and Fishbein, 1980) จากผลการศึกษา ผู้สอนทางการพยาบาลควรใช้วิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความตระหนักในตนเองของนักศึกษาพยาบาล เพื่อพัฒนา

ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการตัดสินใจในการพยาบาล จึงควรมีทบทวนเนื้อหา วิธีการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์เพื่อปรับเนื้อหาวิชาที่ส่งเสริมความตระหนักในตนเอง และควรมีการสร้างกรณีศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการสอนพัฒนาความสามารถในการรวบรวมข้อมูลเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากสภาพการณ์จริงกรณีการฝึกประสบการณ์ต่อผู้ป่วย มักเป็นผู้ป่วยที่มีสภาพไม่รู้สึกตัว ไม่สามารถสื่อสารได้ ในกระบวนการเรียนการสอน ควรมีการนำกรณีศึกษาการพยาบาลผู้ป่วยระยะสุดท้ายไปใช้ในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ เพื่อให้เป็นประสบการณ์

1.2 ควรสร้างกรณีศึกษาที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจิตวิญญาณนี้ในวิชาอื่น และควรใช้ เพื่อเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับนักศึกษา

1.3 ข้อเสนอแนะของการนำรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาไปใช้

1.3.1 ผู้สอนควรได้มีการทบทวนเนื้อหาหลักสูตรในวิชาที่จะนำไปสอน

1.3.2 ในการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบกรณีศึกษานี้เน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะปฏิบัติและการตัดสินใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักศึกษาซึ่งกันและกัน ผู้สอนควรตระหนักถึงความจำเป็นของ การใช้คำถามเพื่อให้เกิดวิเคราะห์ให้มากพร้อมกับให้เวลากับผู้เรียนด้วย

1.3.3 ควรมีการชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาไปใช้ให้ อาจารย์ผู้รับผิดชอบการสอนประจำรายวิชานั้น เห็นความสำคัญถึงการเรียนด้วยกรณีศึกษาเป็นการนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อการปรับลักษณะของประสบการณ์ที่นักศึกษาต้องเก็บในการปฏิบัติ ให้นักศึกษาเน้นความสำคัญของการดูแลด้านจิตใจ

2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการสอนอื่น ๆ ที่พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจในการพยาบาล

2.2 ควรนำการสอนพยาบาลที่เน้นจริยธรรมและการดูแลด้านจริยธรรมไปใช้ในการศึกษาในส่วนของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม พฤติกรรมการดูแล ผู้ป่วยระยะสุดท้ายโดยเป็นการศึกษาระยะยาว